

OPENING SPEECH

FEBRUARY 7, 2026

XANDER KARSKENS FOR GUIDO VAN DER WERVE'S

INSTALLATION *NUMMER NEGENTIEN, IN A SOFT VOICE WITH A LOT OF FEELING*

Dank voor de uitnodiging, Irma. Het is een eer om vanavond iets te mogen zeggen ter gelegenheid van de opening van deze solo van Guido van der Werve. Ik heb bedacht dat me dat het beste lukt als ik me rechtstreeks tot de kunstenaar richt, dus dat doe ik.

Beste Guido,

Het is nog best lastig onder woorden te brengen hoe blij ik voor je ben dat we hier vanavond staan, en dat je jezelf omringd ziet door al deze mensen. Vrienden, samenwerkingspartners, kunstliefhebbers, bewonderaars.

We zijn hier bij elkaar voor een heuglijk moment, waarvan het voor altijd ergens ook een krankzinnig wonder zal blijven dat we het überhaupt kunnen vieren. Guido, je bent iemand die snel onrustig wordt zonder structuur, dus ik kom je in dit praatje tegemoet. In navolging van de door jou intens geliefde Chopin zal ik een eenvoudige drie-slag gebruiken. Een A-B-A'.

1. Geboorte (andante)

Met je eerste echte werk, *Nummer twee*, was je geboorte in de Nederlandse kunst meteen een spectaculair feit. Ik weet nog goed hoe ik werd weggeblazen in die donkere VAV-kelder op de Rietveld-eindexamententoonstelling. De visuele flair, het lef, de stoïcijnse humor – alles zat er meteen in, in dat vignet-achtige werk. Wat er ook meteen in zat, was je thematiek: *Nummer twee* ging over het Lot, en de Dood. Voor degenen die het nooit gezien hebben: we zien Guido in een Papendrechtse doorzon-straat aangereden worden, waarna er een troupe ballerina's uit een ME-bus stapt om voor zijn roerloze lichaam een lieflijke choreografie te dansen.

Het was van het allereerste begin duidelijk, dames en heren: hier stond een kunstenaar die zich geen bal aantrok van de heersende dogma's in de kunst van die tijd, en die zich vol bravoure schuldig maakte aan Grote Gebaren en Romantische verlangens. Dat dit werk zijn schaduw zo vooruit zou werpen, kan echt alleen gebeuren in het leven van iemand als jij, Guido. Maar daar komen we zo op terug.

Je nummerde je films zoals de klassieke componisten hun stukken nummerden. Want, zoals je altijd hebt gezegd, je maakt dan wel beeldende kunst, maar dat is eigenlijk omdat je sneuvelde op het conservatorium. Je wilde de rechtstreekse emotionele impact die muziek kan hebben in je werk stoppen. Iedereen kan een concept bedenken, maar het gaat erom wat dat bij de beschouwer teweegbrengt. Schoonheid is daarbij voor jou nooit een vies woord geweest. Dat dat in de kunst onmodieuze opvattingen waren, heeft je nooit een bal kunnen schelen. Zoals een echte kunstenaar dat geen bal kan schelen.

Je nummerde onverstoorbaar verder. In *Nummer vier* combineer je vrolijk Chopin's Nocturne *Nummer een* in Bes mineur met Mozart's Requiem, en komt het Lot uiteindelijk uit de lucht vallen. *Nummer acht* kennen we allemaal: de Ijsbreker, inmiddels een gecanoniseerd, onwrikbaar beeld dat in jouw Greatest Hits-compilatie onverbiddelijk bovenaan zal eindigen. Bij *Nummer negen*, waarvoor je 24 uur lang op de Noordpool besluit om een dag niet met de aarde mee te draaien, komen er twee belangrijke nieuwe elementen je werk in: je gaat zelf componeren, en je performances krijgen steeds meer een fysieke uitputtings-component. Je hebt de endorfines nodig, wist ik toen al, en je maakte van die nood een onvergetelijke artistieke deugd in *Nummer veertien*, waarin je Chopin een heroïsche eer bewijst door een symbolische verbinding tussen zijn

geboorteplaats Warschau en zijn exil Parijs te brengen. Ik heb met eigen ogen gezien hoe het requiem dat je voor deze film componeerde, een kerk vol Russen in Moskou op een koude septemberavond tot tranen roerde.

2. Dood (agitato)

In 2016 kreeg je een uitgelezen gelegenheid om dood te gaan. Het Lot klemde je al aan haar boezem, maar je weigerde beleefd. Al die kilometers zwemmen, fietsen en hardlopen, voor Chopin of voor jezelf, verkleed als non of gewoon als Guido, hadden je zo sterk gemaakt dat je op dat moment kon aangeven: er is nog zoveel onvervuld. Wies, Erwin en Johanna hebben alles gegeven om je weigering dood te gaan te ondersteunen, en te zorgen dat je bij ons bleef. Tijdens je revalidatie kreeg je muziektherapie. De man die zo virtuoos piano speelde, bleek geen C of Fis meer te kunnen onderscheiden op het klavier. Maar je bleef ademen, en je zette door. De dood kreeg je niet te pakken. En wij zijn daarmee gezegend.

3. Wedergeboorte (sotto voce con emozione)

In de klassieke Romantische compositie keert in het derde deel het thema natuurlijk terug, in bewerkte vorm. Jij bent zelf natuurlijk ook al een tijdje terug: we zagen een paar jaar geleden een prachtige mid-career-tentoonstelling over je werk bij EYE, en je maakte een unieke autofictie-film, *Nummer achttien*, waarin je je ongeluk aangreep om terug te kijken op je familiegeschiedenis en je relatie met het Lot. Vanavond zijn we hier allemaal getuige van wat ik niet anders kan zien als de wedergeboorte van Guido de kunstenaar.

In *Nummer negentien* zien we geen verwijzingen meer naar die bijna-noodlottige gebeurtenis op de Leipziger Strasse in 2016. We zien werk van een kunstenaar die in het nu staat en vooruit probeert te kijken. Een werk van een kunstenaar die terugkeert naar de bron van zijn inspiratie en zijn creativiteit; en die zich tegelijkertijd afvraagt welke plek zijn scheppingsdrang heeft in een snel veranderende wereld.

Voor *Nummer negentien* keerde je terug naar het ballet dat je in je allereerste kunstwerken ook zo lief was. Je studeerde net zo lang op Chopin's Nocturne No. 13 in C-mineur, met zijn technisch ingewikkelde octaaf-versnellingen, tot je het kon spelen, en je vroeg Igone de Jongh om te improviseren op jouw uitvoering van het stuk.

Belangrijk was dat we twee mensen zouden zien in het alleen-zijn van hun poging iets aan te raken dat er voordien nog niet was. Twee mensen die we bezig zien in, zoals Mark Kremer dat ooit mooi verwoordde, het reikhalzen van het individu naar het onbekende. Twee individuen die dat proberen in de alledaagse onopgesmuktheid van hun huiselijke omgeving. Zoekend, probeerend, kwetsbaar en soeverein tegelijk.

Waar de herboren Guido zich laat zien is op het middelste scherm, ook al zien we je daar niet letterlijk. Hier zien we een even prachtige als raadselachtige scène, waarin een steeds groter wordende groep mensen steeds gelukzaliger lijkt te worden. De scène voelt als een portaal naar een hoopvollere wereld. Een projectie van een wereld waarin de eenzame, worstelende scheppers op de zijschermen, mensen kunnen aanraken, maar waarin ook jijzelf aangeraakt kan worden door gevoelens van optimisme en geluk. Waarin je jezelf ten diepste verbonden voelt met de wereld om je heen. Want dat is uiteindelijk niet alleen jouw lot, maar

Beste Guido, ik had me voorgenomen net zo lang te spreken als Maurizio Pollini zijn uitvoering van Nocturne no. 13 duurt. Mijn tijd is op. Aan een coda zijn we nog niet toe, wat mij betreft. *Nummer 19* en *Nummer 20* zijn een nieuw begin. Ik stel voor dat je minimaal doorwerkt totdat je 32 Nummers hebt gemaakt, net zoveel als er witte en zwarte velden er op het bord van je schaakpiano zijn. Voor nu, feliciteer ik je met je prachtige nieuwe werk.